

Szél Napsugár Ágnes: Pszichológia és pszichopatológia jogászoknak (recenzió)

Fekete Mária-Grád András: Pszichológia és pszichopatológia jogászoknak
(Budapest, HVG-ORAC, 2012, Második, bővített és átdolgozott kiadás 538.oldal)

Rendhagyó recenziót tart kezében az olvasó és joggal teheti fel a kérdést, hogy hat évvel a második, átdolgozott kiadás megjelenését követően vajon mi lehet annak az indoka, hogy mégis könyvajánló születik erről a műről? A válasz egyértelmű: hiánypótló kötetről beszélhetünk, mely egyedi a maga nemében. A kötet előszavát dr.Buda Béla írta, aki találóan a lélektanról szóló tankönyvnek nevezi. A könyv összesen XVIII. fejezetből áll, mely véleményem szerint három nagy részt ölel fel. Az I-II.fejezet megalapozza az általános pszichológiai ismereteket, a III.- XII. fejezet az egyes mentális zavarok teljes katalógusát tárja az olvasó elé, ismertetve egyúttal a felismerést megkönnyítő jegyek mellett a vizsgálati, terápiás módszereket is. A harmadik, záró rész az egyes peres eljárások és a jogász résztvevők lélektani mozgatórugóit tárja fel.

Az I. fejezet alapvetésként a nagy pszichológia iskolákat mutatja be részletesen, ugyanakkor jogászok számára kellő terjedelemben. Dr. Fekete Mária a II. fejezetben a normalitást és az abnormalitást határolja el egymástól. A III.fejezet a szorongásos zavarokat ismerteti általában, kitérve a kialakulásuk különböző magyarázataira, a gyógykezelés lehetőségeire. Külön is nevesítve a pánikzavart, a különböző fóbiákat, kényszerbetegségeket. Dr. Grád András értő és tapasztalt gyakorló jogászi szemmel az egyes szorongásos zavarok jogi vonatkozásait mutatja be szemléletesen, nem mellőzve a poszt- traumás stressz megemlítését sem. A polgári, illetve a büntetőjogi vonatkozások ismertetésénél érhető tetten leginkább az, hogy mennyire gyakorlatias a kötet. Az egyes állításokat konkrét jogesetek rövid összefoglalása, az azokból idézett vallomások, nyilatkozatok támasztják alá, könnyen beazonosíthatóvá téve ezáltal a jogászok számára az egyes kóros lélektani működéseket. A IV.fejezet a szexuális zavarokat dolgozza fel az előző fejezetben már megismert tematika szerint. Az V.fejezet a személyiségzavarok közös jellemzőit, majd az egyes személyiségzavarok, így a skizoid, paranoid, antiszociális személyiségzavar klinikai tüneteit, terápiás megoldásait fejti ki. Természetesen itt sem marad el a jogi vonatkozások ismertetése. A VI.fejezetet a hangulatzavaroknak szentelik a szerzők az V. fejezet tematikája szerint. Külön felhívom a civilisztikával foglalkozó jogászok figyelmét a praxisban vélhetően leggyakrabban előforduló szkizofrénia, paranoia témakörét és ezen pszichotikus zavarok jogi vonatkozásait kidolgozó VII.fejezetre. Szakmailag értékes információkkal szolgál a

büntetőjogászok mellett, a gondnoksági ügyeket intézők számára is a VIII.fejezet, mely az addikciókat ismerteti részletesen, külön is kitérve a játékszenvedélyre. A könyv nem mulasztja el feldolgozni a kleptománia problematikáját sem, e vonatkozásban megemlítve a magyar kriminalisztika egyik legismertebb vagy inkább hírhedtebb személyiségét, Repülős Gizit. Az organikus zavarokat, így a demenciát, delíriumot feldolgozó IX.fejezet is értékes ismereteket nyújt.

A következő fejezetet minden peres eljárásban részt vevő jogásznak olvasnia, mi több elsajátítania kellene, mivel a pszichodiagnosztikai módszerek (tesztek) pl.Rorschach,CAT, Szondi beható ismerte a büntető, illetve polgári eljárások során beszerzett szakvélemények értelmezését, feldolgozását, és ezáltal vitatását könnyíti meg. Kitér a XI.fejezet a pszichoterápiák különböző fajtáira is, családjogászok számára különösen fontos a családterápia, a gyermekterápia folyamatának ismerete. A XII.fejezet az előítélet kialakulásáról, mibenlétéről nyújt részletes információkat.

A jogász olvasókat talán a könyv harmadik nagy része érdekelheti a legjobban. A kezdő XIII.fejezet az igazságszolgáltatás pszichológiájával általában foglalkozik, a fejezeten belül érdekesség lehet a bíróként dolgozók számára a bírák pszichológiai terheit, valamint a bíráskodás potenciális személyiségtorzító hatását elemző rész. Mint az egész kötetben mindenhol, ehelyt is találhatunk szállóigészerű aranymondásokat, egyik személyes kedvencem:...."mindenki úgy bolondul meg, amilyen." Említi a szerző a bírák lelki egészségvédelmének fontosságát, azonban annak konkrét megoldási módjaira nem tér ki, a kötetet még teljesebbé tehetné az, amennyiben a következő átdolgozás során e téma is bemutatásra kerülne, elsősorban bevált külföldi tapasztalatok alapján. E témakör, illetve általában a jogi munkakörben dolgozók mentálhigiénéjének megőrzésének aktuális megoldási lehetőségeinek felvázolása úttörő lenne.

Az általános bemutatást követően a XIV. és a XV.rész a polgári, illetve a büntető eljárás pszichológiájával foglalkozik. Mint családjoggal foglalkozó jogász nagy érdeklődéssel olvastam a családjog pszichológiai többletproblémáit feldolgozó XV.fejezetet, mely praktikus tanácsokat nyújt a kiskorú gyermek tanúkénti kihallgatása körében, melynek ismerete nemcsak jogászok, de gyermekeket érintő eljárásokban részt vevő szakemberek számára is elengedhetetlen lenne. A XVI.fejezet a büntetőeljárás és a büntetővégrehajtás pszichológiáját ismerteti. A XVII.fejezet a pszichológus igazságszolgáltatásban és a büntetővégrehajtásban betöltött szerepét dolgozza fel. Itt kapott helyt a családjogi vonatkozások ismertetése is, és ezzel összefüggésben, talán nem véletlenül, mivel a gyakorlatban leggyakrabban a családjogi ügyekben kerül rá sor, a mediációs eljárás pszichológiai hátterének feltárása is. Az utolsó,

XVIII. fejezet, csemegeként szolgálva, a hatékony jogászi kommunikáció pszichológiáját fejti ki részletesen, melynek elolvasása különösen ajánlott mind a bíró, mind az ügyvéd kollégák számára.

A könyvet részletes és alapos irodalomjegyzék zárja, megkönnyítve azon olvasók dolgát, akik olvasást követően még mélyebben szeretnének elmerülni a pszichológia elméletében. Egyértelműen megállapítható az, hogy a szerzőpáros a pszichológusi és jogászi szemléletet mindvégig könnyedén, harmonikusan ötvözi, melyet megkönnyít az, hogy Grád András mindkét területen szakértelemmel bír. A kötet gördülékeny stílusa lehetővé teszi azt, hogy címével ellentétben ne kizárólag jogászok forgassák haszonnal és élvezettel, hanem a pszichológia, illetve jog iránt érdeklődő laikusok is, adott esetben lelkes krimiolvasók, akiket érdekel a tárgyalótermek világa, a vádlottak motiváció, a polgári eljárások résztvevőinek mozgatórugói.

Jogász kollégáknak a szakmában szükséges folyamatos önképzés körében mindenképpen kötelező, de legalábbis ajánlott a kötet beszerzése.